

PÖYTÄKIRJA

Kansalliskirjasto
Kansalliset kirjastoverkkopalvelut
Tulosneuvottelujen lähetekeskustelu

Aika: 9.6.2006 klo 13.00–15.10

Paikka: Teollisuuskatu 23, 4. kerros, B438

Läsnä

Maija Berndtson, yleisten kirjastojen neuvosto
Anna-Liisa Kristiansson-Seppälä, erikoiskirjastojen neuvosto
Helena Mattila, yliopistokirjastojen neuvosto
Ari Muhonen, yliopistokirjastojen neuvosto
Ulla Ohvo, AMKIT-konsortio
Elisa Paavilainen, erikoiskirjastojen neuvosto
Hannu Taskinen, yleisten kirjastojen neuvosto
Katri Vääntinen, AMKIT-konsortio

Puheenjohtaja

Kristiina Hormia-Poutanen, HYK

Sihteeri

Jaana Koivisto-Nieminen, HYK

Asiantuntijat

Dorrit Gustafsson, HYK

Annu Jauhiainen, HYK

1. Puheenjohtaja avasi kokouksen.
2. Edellisen kokouksen pöytäkirja jaettiin osallistujille. Siihen toivottiin tarkennus kustannustenjakokeskusteluun liittyen, mutta muilta osin se hyväksyttiin. Pöytäkirja löytyy kirjastoverkkopalveluiden ekstranetistä:

http://www.lib.helsinki.fi/kirjastoala/kirjastoverkkopalvelut/ekstranet/palveluiden_kehittaminen.htm

(ks. salasana pöytäkirjan lopussa.)

3. Ajankohtaista Kansalliskirjastosta

Kristiina Hormia-Poutanen kertoi Kansalliskirjaston toimialan laajennuksen mukanaan tuomista hallinnollisista muutoksista, organisaation kolmesta ydinalueesta ja niiden erilaisista asiakassegmenteistä. Lisäksi hän kertoi, millaisia hanke-esityksiä on vireillä digitalisointiin liittyen sekä siitä, miten laitteistoympäristön kehittämishankkeessa on edetty. Kristiina Hormia-Poutasen esitys löytyy kirjastoverkkopalveluiden ekstranetistä (ks. linkki pöytäkirjan lopussa).

Esitys: Kirjastosektorien edustajat esittivät kysymyksen siitä, kannattaako Kansalliskirjaston olla monessa kansallisessa digitointiin liittyvässä hankkeessa mukana. Kansalliskirjasto on aktiivinen kansallisessa hankkeessa, jota kutsutaan kansalliseksi digitaaliseksi kirjastoksi. Lisäksi Kansalliskirjasto on ”moottorina” Digitalia-hankkeessa (muistiorganisaatioiden aloite OPM:lle). Keskusteltiin siitä, mikä näiden eri hankkeiden suhde on ja todettiin, että niitä koskevaa terminologiaa voisi täsmentää. Lisähämmennystä terminologiassa aiheuttaa se, että Kansalliskirjaston ylläpitämää ohjelmistokokonaisuutta ja siihen liittyviä palveluja eli ns. triangelia kutsutaan digitaaliseksi kirjastoksi. Yleiset kirjastot hakevat vielä omaa näkökulmaansa kansallisen kulttuuriperinnön digitointihankkeeseen.

Päätös: Palataan kysymykseen rahoitusta koskevista keskusteluista.

4. Kuulumisia kirjastosektoreilta

Esitys: Kirjastosektoreiden edustajat kertoivat ajankohtaisista ja tulevista hankkeistaan.

Ammattikorkeakoulukirjastosektorilla ajankohtaisia aiheita ovat olleet uuden strategian laatiminen, perusaineistojen määrittely, AMKIT-konsortion ja virtuaaliammattikorkeakoulun yhteinen verkkokirjastohanke sekä open access –ratkaisun etsiminen (mm. opinnäytetyöt). Viimeksi mainittuun hankkeeseen liittyvässä keskustelussa opetusministeriön edustaja kannusti tekemään yhteistyötä kirjastoverkon kesken ja käyttämään Kansalliskirjaston asiantuntemusta. Todettiin, että tämä voisi olla esimerkki siitä mallista, jota opetusministeriö on tukenut: Kansalliskirjastosta tarjotaan tukea perusinfrastruktuuriin - yhteisiä alustoja ja palvelimia. Näistä kukin voi tehdä omat sovelluksensa ja tuoda omaa osaamistaan muiden käyttöön.

AMKIT-konsortion jäsenet rahoittavat yhdessä osa-aikaisen sihteerin loppuvuodeksi 2006. Vuosille 2007–2009 EVTEK on saamassa opetusministeriöltä osarahoituksen yhteisen suunnittelijan palkkaamiseksi yhteisten verkostopalvelujen kehittämistehtäviin. Linda-yhteistyö on yhtenä lähitulevaisuuden aiheena. KITT:n kehittämiseen on toivottu omaa yhdyshenkilöä auttamaan käytännön työssä.

Kristiina Hormia-Poutanen kertoi open access – kehittämiseen liittyvästä työnjaosta eri toimijoiden välillä. Projekti on jaettu kolmeen osa-alueeseen: tiedotus, julkaisuarkistot ja kotimaisten tieteellisten lehtien OA-julkaisemisen edistäminen. Hankkeeseen osallistuvat HY, TKK, TSV (Tieteellisten Seurain Valtuuskunta) sekä Kansalliskirjasto.

Erikoiskirjastosektorilla on tutustuttu Lehtimarketin tarjoamaan E-journals A.M.S – palveluun yhtenä e-materiaalin portaalivaihtoehtona, ja siitä saadaan tarjous syksyllä. Tulevina tapahtumina mainittiin erikoiskirjastopäivät. Tietoisuus Erkki-tietokannasta on melko hyvin levinnyt erikoiskirjastosektorille.

Yleisten kirjastojen ajankohtaisiin asioihin kuuluvat kuntauudistus ja sen mahdollisesti tuomat muutokset, uuteen MARC21-formaattiin siirtymiseen liittyvät kustannusongelmat sekä tuottavuusmittareiden uusiminen. Yleisten kirjastojen neuvosto on tehnyt aiheesta esityksen, josta OPM ja Tilastokeskus keskustelevat. Verkkokäytien tilastoinnin yhdenmukaistamisesta valmistuu selvitys elokuussa. Tästä toivottiin tietoa myös Digitaalisen kirjaston ohjausjärjestelmän vaikuttavuuden arviointi –ryhmään.

Kirjastot.fi – portaalissa avataan syksyllä Ylen Fono-tietokanta. Lisäksi Kirjasto 10 pilotoi tekijänoikeuksista vapaan ulkomaisen musiikkiaineiston digitoimista ja verkkojakelua. Jatkoissa panostetaan erityisesti kaunokirjallisuuteen liittyvien verkkopalvelujen kehittämiseen. Tulevana tapahtumana mainittiin Keskuskirjaston 25-vuotisjuhlakokous loppusyksyllä.

Yliopistokirjastot ovat edenneet pitkälle strategian laadinnassa. Muita aiheita ovat olleet rahoitusselvitys, informaatiolukutaidon opintosuunnitelman kehittäminen sekä laatuhanke, joka hahmottuu paremmin syksyllä. Linnea2-konsortion kaukopalveluohjelmistosta on tehty kilpailuttamispäätös. Valintakriteerit eli RFP valmistuu syksyllä. Dokumentti lähetetään kommenttikierrokselle Voyager-kirjastoihin ja STKS:n kaukopalvelutyöryhmään sekä Digitaalisen kirjaston ohjelmisto- ja standardointiryhmään, joissa on mukana kaikkien sektoreiden edustajat. Lisäksi tutkitaan, miten paljon kaukopalvelukäsikirjaan täytyisi tehdä muutoksia. Kokoelmakarttahankkeeseen puolestaan otetaan ilmoittautumisia myös yliopistokirjastojen ulkopuolelta todennäköisesti

vuoden 2007 alusta lähtien. Tulevana tapahtumana mainittiin 24.10. pidettävä neuvoston 10-vuotisjuhla

Päätös: Kirjastosektoreilla on sekä kansallisiin kirjastoverkkopalveluihin liittyviä hankkeita/ehdotuksia (KITT, Linda, Erkki, MARC21, tuottavuuden laskemistapa, kaukopalvelu) että omiin erityiskysymyksiin liittyviä hankkeita.

Käytyjen keskustelujen ja asiakaskyselyn tulosten pohjalta voidaan ryhtyä laatimaan kansallisten kirjastoverkkopalveluiden toimintasuunnitelmaa vuodeksi 2007. Keskustelu jatkuu syksyllä.

5. Kansallisten kirjastoverkkopalvelujen toiminnan suunnittelu 2007

Kristiina Hormia-Poutanen esitteli opetusministeriölle tehdyn tulosneuvotteluesityksen 2007–2009, joka oli kokouskutsun liitteenä. Opetusministeriön vastausta esitykseen ei ole vielä saatu. Vuotta 2007 ajatellen ei liene realistista odottaa merkittävästi lisärahoitusta.

Todettiin, että yliopistokirjastojen kohdalle on merkitty Kansalliskirjaston perusrahoitus, eli siitä vain osa koskee yliopistokirjastojen osuutta. Opetusministeriö merkitsee samalle momentille sekä yliopistoille suunnattuja palveluja koskevia että kansallisia kulttuuriperinnön turvaamiseen tarkoitettuja varoja. Siksi taulukossa annettuja eri kirjastosektorien osuuksia on vaikea verrata keskenään. Esitettiin, että tehtäisiin yliopistosektorin osuuteen nyt karkea jaottelu, ennen kuin saadaan selville oikeat osuudet. Koska Kansalliskirjastolle todennäköisesti tulee budjettiin oma momentti, myös jaottelu selkeytyy jatkossa.

Erikoiskirjastojen osuutta ei ole taulukossa, koska siinä on vain opetusministeriön rahoitus. Opetusministeriö on pyytänyt Kansalliskirjastoa laskuttamaan erikoiskirjastojen osuuden koordinoimiskustannuksista, mitä erikoiskirjastosektorilla on kritisoitu voimakkaasti. Kristiina Hormia-Poutanen totesi, että muut sektorit osallistuvat kyseessä oleviin kustannuksiin keskitetyn rahoituksen puitteissa. Erikoiskirjastoja koskevan rahoituksen linjauksia käsitellään vielä kustannusten jakoa koskevassa kokouksessa 21.6.2006.

Esitettiin, että myös rahan käyttö raportoidaan samalla tarkkuudella kuin tässä rahoitusesityksessä. Koordinoitikohtaan merkittjä varoja ammattikorkeakoulut toivovat käytettävän yhteistilastoinnin omaan yhdyshenkilöön.

Päätös: Tehdään arvio oikeasta yliopistokirjastojen osuudesta. Jatketaan keskustelua erikoiskirjastoja koskevan rahoituksen linjauksista.

6. Toimenpiteet, prioriteettijärjestys

Esitys: Kristiina Hormia-Poutanen esitteli Kansalliskirjaston ehdottaman prioriteettijärjestyksen asiakaskyselyn pohjalta nousseille toimenpiteille. Esitys löytyy ekstranetistä nimellä "Prioriteettilista toimenpiteistä" (ks. linkki pöytäkirjan lopussa).

Päätös: Yliopistokirjastot painottaisivat Nellin ja Voyager-ohjelman kehittämistä, KITT tulisi heidän mielestään prioriteettilistassa vasta näiden jälkeen. KITT:n toiminnallisuudesta ja sisällön kehittämisestä on kuitenkin huolehdittava. Ammattikorkeakoulut pitävät KITT:n kehittämistä oleellisena.

Mandan uutta ratkaisua, joka mahdollistaisi ajantasaisen tiedon saannin maakuntakirjastojen kokoelmista, selvitetään yhteistyössä yleisten kirjastojen kanssa.

Yhteistietokantojen kansalaiskäyttöön saattamisen edistäminen voisi olla korkeammalla prioriteettilistassa. Sovittiin, että Kansalliskirjasto laatii tämän ryhmän nimissä muistutuksen opetusministeriön kirjastohallintotyöryhmälle.

Kansalliskirjasto tekee arvion toimenpiteisiin tarvittavista resursseista. Kehittämistyötä voidaan tehdä jossain määrin kirjastoverkkopalveluiden budjetin puitteissa. Tällaisiin toimenpiteisiin kuuluu esimerkiksi tiedotuksen tehostaminen.

7. Seuraava kokous

Syksyllä pidettävän seuraavan kokouksen tarkempi ajankohta päätetään myöhemmin.

Linkki ekstranetin dokumentteihin:

<http://www.lib.helsinki.fi/kirjastoala/kirjastoverkkopalvelut/ekstranet/palvelukokonaisuus.htm>

Käyttäjätunnus: kirjasto

Salasana: verkossa